



EYÜP'DEKİ ÇOCUK OYUNCAKLARI İŞLİĞİ VE MÜZESİ



Cengiz BEKTAŞ



26 Kasım 1934'te Denizli'de doğdu.

İDGSA İç Mimarlık, Mimarlık bölümlerinde okudu. 1959 da
Münih (Almanya) Teknik Üniversitesi Mimarlık bölümünü bitirdi.
1960 Alman Şehircilik Akademisi kurslarını izledi.

Serbest Mimar olarak çalıştı. 1962'de Ortadoğu Teknik
Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak, İnşaat İşleri Mimarlık
Bürosunu yönetti. Üniversiteden isteğiyle ayrıldı. 1963'den beri özel
işliğinde çalışıyor. Trakya Üniversitesi'nde lisansüstü öğrencilerine
"Kültürün Planlamaya Etkisi" konusunda ders veriyor. Çağrılı olara
gittiği Makedonya, Amerika, Almanya'da kısa süreli konuk hocalık
yaptı, konferanslar verdi. Ululararası ve ulusal mimarlık
yarışmalarında 25'in üzerinde ödül aldı. Cumhuriyet dönemi
örnekleri arasında sayılan yapılar gerçekleştirdi. Edebiyat kültür
ve mimari alanlarında yayınlanmış bir çok eseri bulunan Bektaş,
Türkiye Yazarlar Sendikası Başkanı'dır.

İstanbul'da çocukları sünnetten önce Eyüp Sultan'a götürürlerdi biliyorsunuz. Özel giysiler giydirilmiş çocuklar için bir bayram günü olurdu bu... Armağanlar alıncı doğa olarak onlara... Eyüp bu nedenden olsa gerek oyuncakçılık özgeydi.

Sonra bir gün Beyoğlu'na dışarıdan oyuncaklar gelmeye başladı... Ardından "plastik" icad oldu.

Tahta, pişmiş toprak, deri gibi doğal geçrelerden yapılan bizim kültürümüzün Eyüp oyuncakları yoklara karıştı.

Eyüp'e azıcık da yandaş bulmak umduyla gidip oyuncakçılarla bir görüştim. Bu olanlar onların da pek umurlarında değil gibi geldi bana. Eski ustalardan birisinin oğluna azıcık dayatınca "Geçti beyim plastiğe nasıl karşı konulur!" dedi kısaca...

Oyuncakların üzerine öteden beri düşünmüşümdür. Kültürümüzün, çocuğun ilk karşılaştığı ürünleri değilmi oyuncaklar. Neden hep "Silah" oyuncaklar (Tabanca, tüfek, makinalı tüfek, ışın tabancası, tank, top, savaş uçağı v.b.) verilir çocukların eline? Bu konuda karşı koyma toplantılarına katıldım gençliğimde... Öyküler, şiirler yazdım.

Hep bildiğimiz şeyler, hep bildiğimiz sollar...

İNANMAYIN

İster

Çelik

İster

Plastik

Tahtadan

Kağıttan

Işıktan

Utanyorum silahlarınızdan

İnanmayın çocuklar

Yalan

Çiçek atmadı hiçbir silah hiçbir zaman

Çocuklarla sizi yalnız bıraksalar anlaşacaksınız. Ama böyle şeyleri armağan diye getiren eş dost, ardında yayınlarıyla tv, dergi, günce, renkli basın...

Hepsi, herşey size karşıdır. Konuşursanız sizi doğrularlar belki... Gene de sonunda "Ama, bütün çocukların ellerinde böyle şeyler varken ben vermesem olmuyor ki..." derler... Diyelim ki size inandılar. Ve de bundan sonra çocuklarına verecekleri oyuncaklara özen gösterecekler. Kendi kültürümüze dayalı oyuncaklar arayacaklar... Nerede bulacaklar?

İşte kısacık özetlediğim bu düşünceler, İstanbul Büyük Kent Belediyesi'nce benden istenen, Eyüp'teki iki evin* onarımının tasarımını üstlendiğimde bana yol gösterdiler.

**Sn. Bektaş, Şu anda Belediye Müdürlüğü binasında çok emeği geçenlerden biridir. Kültürevi ile alakalı bilgileri şifahi değil yazılı olarak göndermesi için Sn. Bektaş'a rica ettik, evle ilgili yazısını bize gönderdiler. Unutulmasın, kayda geçirilsin için bizde yayınlıyoruz. (Yayımlayanın notu)*



Fotoğraf 1; Eyüp Belediyesi Kültür ve Turizm Müdürlüğü Binası, Belediye Arşivinden

Anlaşmadaki koşulum işlevleri benim saptamamdı. Saptadım... Biri kreş, öteki oyuncak işliğı ve müzesi olacaktı...

Oyuncak müzesi olacak evin depo, çamaşırılık, takatuka yerleri olarak boş bırakılmış alt katında soyunma-yıkanma yerleri, wc'leriyle bir işlik tasarladım...

Gerekli araç gereçlerin türlerini, yerlerini belirledim.

Bir de usta odası yerleştirdim buraya... Bir yandan yol gösterici olacaktı usta, Oğlu ya da kızıyla birlikte gelip kendisi bir şeyler üretmek isteyenler için; bir yandan da yeni-eski tasarımlara göre kendisi birşeyler üretecekti.

Bakarsınız ileride meraklılar çıkar, yepyeni oyuncaklar üretilir, oyuncak kültürümüze yenileyici, canlandırıcı, yaygınlaştırıcı katkılar olurdu.

Üst katın, sofasından bir bir geçilen odaları bir oyuncak müzesine oylum oluşturacaklardı... Yönetim için de düşünülmüştü doğal olarak. İyi şeyler değil mi? Hani arada "güncelerde" falan okumuşsunuzdur. "Oyuncak Kültürümüz falan filan..." diye. Onlara gerçek bir katkıydı amacım kısaca... Yapı bitti. Bütün Kuzguncuklu çocuklar bir pazar günü Eyüp'e gittik. Kimi yontucu, res-

sam dostlarımız da birlikte...

Evin parka bakan sağır yüzüne bizim çocukların çok sevdikleri koskoca bir resim yaptık, Eyüp'lü çocuklara armağan olarak...

Eyüp'lü çocuklar da karıştılar aramıza...

Başörtülü bir hanımla, çocuklukta çıkmak üzere olan başörtülü kızı da geli. Kendilerinin de katılıp katılamayacaklarını sordular... Elbette dileyen herkes katılabilirdi. Bir bayram günü işte... Bir günde bitirdik resmi...

Artık bekliyorduk. Belediye, evi, bu seçilen yolda kullansın diye... Üzerine bir de "Belediye Oyuncak Evi" diye bir yazıyı asmıştık bile... Derken seçim oldu. Günler geçti, haftalar, aylar geçti...

Bir gün Eyüp Belediyesi'nden bir mimar hanım kapımızı çaldı. Bana sormak zorunda olduğu birşey vardı. Kendisi de karşıydı sorcağı şeye ama ne yapsındı memurdu... Sordu: "Eyüp Oyuncak Evi olarak yapılip bitirilmiş evi kreş yapabilir miyiz" Bu önce ona sorulmuş... o da demiş ki: "Bunun bir proje müellifi var... Onun bir telif hakkı var. Ona sormak uygarlık gereği... (Böyle kimseler telif melif dinlemiyor. Bugüne dek Büyükkent Belediyesi'nde Haliç'deki evlerle ilgili kimse birşey sormadı.) Ama kendi bildiklerine iş-

2



Fotoğraf 2; Eyüpsultan Kültürevi, Belediye Arşivinden

lev değiştirmeye kalkıştılar... Gazetelere kültür yazıları yazanlar bile... Görevlendirilen, kapıma kadar gelen genç hanım mimara dedim ki sorusuna karşılık: "Bakın hemen onun yanında bir ev daha var. Onu kreş yapın. Onarımını baştan ona göre yaparsınız. İsterseniz yardım ederiz. Tasarımları veririz. Pedagojik sakinler de doğmaz. Bir daha ne zaman yapılıp oyuncak evi? Hazır yapılmış işte... Lütfen bozmayın!"

"Ben de böyle düşünüyorum ama" dedi genç hanım mimar, "Yaparlar mı bilmem!.."

Gitti... Uzun süre ses çıkmadı, Aradan birkaç hafta geçti... Gidip baktım ki alt kattaki tuvaletin içine yanyana klozetlerini dizeyerek, bozarak, ederek kreşi yapının içine tıkıştırılmışlar bile...

Neden anlattım bunları?

Şundan: Hani benim ilkelerime göre önceden seçilen işleve uygun onarım yapılacaktı... Koşulumuz buydu... Öyle de yapılmıştı. Ama yapıları bile yok ettiler.



Olsun sonuç bugün böyle olsa da bir gün değişir...

Yanlış yapa yapa bir gün doğru öğrenilir. Siz gene de dorğruyu bu dünyada söylemekten caymayın!

³ Fotoğraf 3; Eyüp Belediyesi Kültür ve Turizm Müdürlüğü Binasının restorasyondan önceki hali, Belediye Arşivinden.

Fotoğraf 4; Eyüp Belediyesi Eyüpsultan Kültürevi Belediye Arşivinden.

